

วิเทศปริทัศน์

ศูนย์ศึกษาการต่างประเทศ (ISC) พลิตเอกสารและบทความที่เกี่ยวข้องกับการทูตและการระหว่างประเทศ ความเห็นที่ปรากฏในบทความนี้เป็นของผู้เขียน ไม่ได้เป็นความเห็นของรัฐบาลไทยหรือกระทรวงการต่างประเทศ การผลิตหรือทำซ้ำเอกสารและบทความในรูปแบบใด ๆ ต้องได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากศูนย์ศึกษาการต่างประเทศที่ isc@mfa.go.th และจะต้องระบุชื่อผู้เขียนให้ชัดเจนตามหลักการอ้างอิงเอกสารที่เป็นสากลด้วย

ฉบับที่ 8/2569 | ตุลาคม 2569

บทวิเคราะห์ปฏิญญานิวนเดลี 2026: การออกแบบระเบียบโลกใหม่ และนัยสำคัญต่อประเทศไทย

ศุภวิชญ์ แก้วคุณอก¹

การประชุมผู้นำ BRICS ครั้งที่ 18 ที่กรุงนิวเดลีจบลงพร้อม “ปฏิญญานิวนเดลี” ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่การปฏิรูปสถาบันระหว่างประเทศ การเงิน การค้า เทคโนโลยี ไปจนถึงความมั่นคงไซเบอร์และอาชญากรรมข้ามชาติ หากอ่านเพียงผิวเผิน เอกสารนี้อาจดูเหมือนถ้อยแถลงทั่วไป แต่สาระที่น่าสนใจกว่าคือ BRICS กำลังเสนอภาพของระเบียบโลกที่อำนาจในการกำหนดกติกาไม่ได้รวมศูนย์อยู่กับประเทศและสถาบันกลุ่มเดิม ทั้งนี้ BRICS ไม่ได้ประกาศถอนตัวจากองค์การสหประชาชาติ WTO IMF หรือ World Bank ตรงกันข้าม กลุ่มยังต้องการให้สถาบันเหล่านี้ทำงานต่อไป เพียงแต่ต้องปรับโครงสร้างให้สะท้อนน้ำหนักทางเศรษฐกิจและการเมืองของประเทศกำลังพัฒนามากขึ้น ขณะเดียวกัน BRICS ก็เร่งสร้างกลไกของตนเอง ทั้ง New Development Bank การใช้สกุลเงินท้องถิ่น การเชื่อมโยงระบบชำระเงิน และความร่วมมือด้านเทคโนโลยีและความมั่นคงดิจิทัล

นัยสำคัญของปฏิญญานิวนเดลีจึงอยู่ที่การ “กระจายศูนย์ของความสามารถในการกำหนดมาตรฐานด้านต่าง ๆ” ในโลก มากกว่าการเผชิญหน้ากับตะวันตกโดยตรง เพราะอำนาจในศตวรรษที่ 21 ไม่ได้วัดจากกองทัพเพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงความสามารถในการกำหนดมาตรฐานทางการเงิน เทคโนโลยี ข้อมูล การค้า และเครือข่ายการชำระเงินด้วย ยิ่งประเทศกำลังพัฒนามีกลไกเหล่านี้อยู่ในมือมากขึ้น พื้นที่ต่อรองในระบบโลกก็ยิ่งเพิ่มขึ้นตามไปด้วย สำหรับประเทศไทย ความเปลี่ยนแปลงนี้มีความหมายอย่างมาก ไทยเป็นประเทศหุ้นส่วนของ BRICS ขณะเดียวกันก็เดินทางความสัมพันธ์กับ OECD สหรัฐอเมริกา จีน ญี่ปุ่น สหภาพยุโรป และอาเซียนพร้อมกัน สิ่งที่เกิดขึ้นที่กรุงนิวเดลีจึงไม่ควรถูกมองว่าเป็นเรื่องของ “การเลือกข้าง” แต่เป็นโจทย์ใหม่ว่าประเทศไทยจะวางตำแหน่งตัวเองอย่างไรในโลกที่กติกา เครือข่าย และศูนย์กลางอำนาจกำลังเพิ่มจำนวนขึ้นพร้อมกัน

¹ ผู้จัดการศูนย์ความรู้เพื่อความร่วมมือในการต่อต้านคอร์รัปชันและส่งเสริมธรรมาภิบาลในระดับภูมิภาค คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิวเดลี 2026: การสร้างอำนาจต่อรองผ่านสถาบัน

เวลาพูดถึงการเปลี่ยนแปลงระเบียบโลก เรามักนึกถึงการขึ้นและลงของมหาอำนาจ แต่โลกศตวรรษที่ 21 มีความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ การเงิน และเทคโนโลยีซับซ้อนเกินกว่าจะอธิบายด้วยการเปลี่ยนผ่านอำนาจแบบเดิมเพียงอย่างเดียว สิ่งที่เห็นชัดขึ้นคือหลายประเทศกำลังพยายามลดการพึ่งพาศูนย์กลางใดศูนย์กลางหนึ่ง และปฏิญญานิวเดลีสะท้อนแนวโน้มดังกล่าวอย่างชัดเจน ประเด็นแรกคือ การปฏิรูปโครงสร้าง

ธรรมาภิบาลโลก ปฏิญญาเรียกร้องให้สหประชาชาติ โดยเฉพาะคณะมนตรีความมั่นคง รวมถึง IMF และ World Bank สะท้อนบทบาทของประเทศกำลังพัฒนาและประเทศตลาดเกิดใหม่มากขึ้น ขณะเดียวกัน BRICS ก็เดินหน้าขยายบทบาทของ New Development Bank และกลไกทางการเงินของตนเอง ลักษณะเช่นนี้สะท้อนการถ่วงดุลผ่านสถาบันมากกว่าการเผชิญหน้าทางทหาร กล่าวคือ ประเทศต่าง ๆ สามารถเพิ่มอำนาจต่อรองด้วยการสร้างหรือขยายสถาบันที่เปิดพื้นที่ในการตัดสินใจให้ตนเองมากขึ้น²

มิติที่สองคือ การเงินระหว่างประเทศ ปฏิญญานิวเดลีไม่ได้เสนอให้ยุติการใช้ดอลลาร์หรือสร้างเงิน BRICS ขึ้นมาทดแทนทันที แต่เลือกส่งเสริมการใช้สกุลเงินท้องถิ่นในการค้าและการลงทุน การเชื่อมโยงระบบชำระเงิน และการเพิ่มการระดมทุนในสกุลเงินของประเทศสมาชิก ความสำคัญของแนวทางนี้อยู่ที่การเพิ่มช่องทางทางการเงินให้กับประเทศสมาชิก เพราะยังรัฐมีทางเลือกในการกู้ยืม ชำระเงิน และรักษาสภาพคล่องมากเท่าใด ความเปราะบางต่อแรงกดดันจากศูนย์กลางทางการเงินเพียงแห่งเดียวก็ยิ่งลดลง³

แนวโน้มดังกล่าวยังสัมพันธ์กับความกังวลต่อการที่เครือข่ายทางการเงินและเทคโนโลยีระดับโลกสามารถถูกใช้เป็นเครื่องมือทางภูมิรัฐศาสตร์ เมื่อระบบสำคัญมีจุดศูนย์กลางเพียงไม่กี่แห่ง ผู้ที่ควบคุมศูนย์กลางเหล่านั้นย่อมมีความสามารถในการจำกัดการเข้าถึง ติดตามธุรกรรม หรือสร้างแรงกดดันต่อประเทศอื่นได้⁴ จึงไม่น่าแปลกที่ปฏิญญานิวเดลีให้ความสำคัญกับระบบชำระเงิน ความมั่นคงไซเบอร์ และโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินมากขึ้น

ประเด็นที่สามคือ การค้าโลก ในช่วงที่มาตรการภาษี การกีดกันทางการค้า และมาตรการเศรษฐกิจฝ่ายเดียวกลับมาเป็นเครื่องมือทางยุทธศาสตร์ BRICS ยังคงยืนยันความสำคัญของระบบการค้าที่มีกติกา พร้อมเรียกร้องให้ WTO ได้รับการปฏิรูปและทำงานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น จุดนี้สะท้อนว่า BRICS ไม่ได้ต้องการรื้อระบบ

² He, K. (2008). Institutional Balancing and International Relations Theory: Economic Interdependence and Balance of Power Strategies in Southeast Asia. *European Journal of International Relations*, 14(3), 489–518. <https://doi.org/10.1177/1354066108092310>

³ Roberts, C., Armijo, L. E., & Katada, S. N. (2018). *The BRICS and Collective Financial Statecraft*. Oxford University Press.

⁴ Farrell, H., & Newman, A. L. (2019). Weaponized Interdependence: How Global Economic Networks Shape State Coercion. *International Security*, 44(1), 42–79. https://doi.org/10.1162/isec_a_00351.

การค้าโลกทั้งหมด เพราะสมาชิกจำนวนมากเติบโตขึ้นจากการค้าและห่วงโซ่มูลค่าระหว่างประเทศ สิ่งทีกลุ่มต้องการมากกว่าคือการมีส่วนร่วมในการกำหนดกติกามากขึ้น

เมื่อพิจารณาร่วมกันทั้งการปฏิรูปสถาบัน การเงิน และการค้า สิ่งที่ปฏิญยานิวเดลีสะท้อนจึงไม่ใช่การเกิดระเบียบโลกใหม่ที่มาแทนระเบียบเดิมทันที แต่เป็นการเพิ่มจำนวนของศูนย์กลางและช่องทางในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โลกกำลังเคลื่อนจากระบบที่ประเทศต่าง ๆ ต้องพึ่งพาโครงสร้างหลักเพียงไม่กี่แห่งไปสู่ระบบที่รัฐสามารถเลือกใช้สถาบัน เครือข่าย และกลไกที่หลากหลายมากขึ้น ความได้เปรียบในระเบียบโลกใหม่จึงอาจไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่าใครอยู่บนยอดพีระมิด หากขึ้นอยู่กับว่าใครสามารถสร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายทางเศรษฐกิจ การเงิน และเทคโนโลยีได้กว้างขวางกว่ากัน

ระเบียบโลกใหม่กำลังก่อตัวในระบบชำระเงิน เทคโนโลยี และความมั่นคงข้ามชาติ

ความน่าสนใจของปฏิญยานิวเดลีคือการขยายความหมายของ “ระเบียบโลก” ออกจากการแข่งขันระหว่างมหาอำนาจ ไปสู่เรื่องที่เคยถูกมองว่าเป็นเพียงกิจกรรมเชิงเทคนิค ทั้งระบบชำระเงิน ปัญญาประดิษฐ์ ความมั่นคงไซเบอร์ โครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล และมาตรฐานอุตสาหกรรม เพราะในโลกปัจจุบัน ผู้ที่สามารถกำหนดมาตรฐาน สร้างแพลตฟอร์ม และควบคุมโครงสร้างพื้นฐานสำคัญ ย่อมมีอิทธิพลต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศอื่นมากขึ้น เรื่องระบบชำระเงินเป็นตัวอย่างที่ชัดเจนที่สุด ปฏิญญาสนับสนุนการเชื่อมโยงระบบชำระเงินและช่องทางส่งข้อมูลทางการเงิน รวมถึงการใช้สกุลเงินท้องถิ่นตามความพร้อมของแต่ละประเทศ โดยไม่ได้กำหนดรูปแบบเดียวให้สมาชิกทั้งหมด วิธีการเช่นนี้สะท้อนลักษณะสำคัญของ BRICS ที่ใช้ความสมัครใจและความยืดหยุ่นเป็นฐาน ทำให้ประเทศที่มีผลประโยชน์และระบบเศรษฐกิจแตกต่างกันสามารถร่วมมือเฉพาะเรื่องได้ แม้จะไม่ได้มีจุดยืนทางภูมิรัฐศาสตร์เหมือนกัน

ความยืดหยุ่นนี้เป็นทั้งพลังและข้อจำกัดของ BRICS เพราะแม้จะช่วยรักษาประเทศที่แตกต่างกันให้อยู่ในกรอบความร่วมมือเดียวกัน แต่ก็ทำให้การสร้างมาตรฐานหรือกลไกบังคับร่วมกันเดินหน้าได้ช้า ดังนั้น BRICS จึงไม่ควรถูกมองทั้งในฐานะพันธมิตรที่กำลังเข้ามาแทนที่ระเบียบเดิม หรือเป็นเพียงเวทีการทูตที่ไม่มีผลในทางปฏิบัติ สิ่งที่ควรจับตามากกว่าคือความร่วมมือด้านเทคนิคที่ค่อย ๆ พัฒนาเป็นโครงสร้างถาวร ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เป็นอีกสนามสำคัญ ปฏิญยานิวเดลีเชื่อมโยง AI เข้ากับการพัฒนา ความน่าเชื่อถือ การเข้าถึงทรัพยากร และประสิทธิภาพด้านพลังงาน พร้อมผลักดันให้ประเทศกำลังพัฒนามีส่วนร่วมมากขึ้น⁵ เพราะการแข่งขันด้าน AI ไม่ได้จำกัดอยู่ที่ซอฟต์แวร์ แต่ครอบคลุมเรื่องชิป ศูนย์ข้อมูล คลาวด์ พลังงาน และมาตรฐานการกำกับดูแล หากทรัพยากรเหล่านี้

⁵ BRICS. (2026). BRICS New Delhi Declaration: Building for Resilience, Innovation, Cooperation and Sustainability. Adopted at the XVIII BRICS Summit, New Delhi, 12 September 2026. Available via Prime Minister's Office of India: <https://ebs.publicnow.com/view/322C608779C3EE82D80D8869B7D797096FDC352E>

กระจุยตัวอยู่กับมหาอำนาจเพียงไม่กี่ประเทศ ความเหลื่อมล้ำทางเทคโนโลยีย่อมกลายเป็นความเหลื่อมล้ำทางอำนาจตามไปด้วย

สำหรับประเทศไทย ประเด็นที่ควรจับตามากที่สุดอาจเป็นเรื่อง ความมั่นคงข้ามชาติและไซเบอร์ ปฏิญญากล่าวถึงการหลอกลวงข้ามพรมแดน การฟอกเงิน การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อก่ออาชญากรรม ตลอดจนความร่วมมือระหว่างตำรวจ ศุลกากร หน่วยข่าวกรองทางการเงิน หน่วยงานกำกับดูแล และแพลตฟอร์มเทคโนโลยี นอกจากนี้ยังครอบคลุมความร่วมมือระหว่าง CERTs การรับมือมัลแวร์ deepfakes ความปลอดภัยของข้อมูล และ Cyber Resilience ในภาคการเงิน ทำให้เห็นว่า BRICS กำลังขยายกรอบ “ความมั่นคง” จากเรื่องทางทหารไปสู่การเงิน ข้อมูล เทคโนโลยี และโครงสร้างพื้นฐานที่เชื่อมโยงกันมากขึ้น

ภาพรวมเหล่านี้สะท้อนว่าการแข่งขันในระเบียบโลกใหม่กำลังขึ้นอยู่กับว่าใครสามารถสร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายทางการเงิน เทคโนโลยี ข้อมูล และความมั่นคงได้กว้างกว่า ปฏิญญานิวเดลีจึงมีความสำคัญตรงที่แสดงให้เห็นว่า BRICS กำลังค่อย ๆ สร้างเครือข่ายเหล่านี้ขึ้นพร้อมกัน และหากเครือข่ายเหล่านี้ทำงานได้จริง ประเทศกำลังพัฒนามีทางเลือกและพื้นที่ในการกำหนดนโยบายของตนเองมากขึ้น

ปฏิญญานิวเดลีเน้นย้ำต่อการต่างประเทศของไทย: จากนโยบายสมดุลสู่การบริหารหลายระเบียบพร้อมกัน

สำหรับประเทศไทย ปฏิญญานิวเดลีเกิดขึ้นในช่วงที่ไทยกำลังขยายบทบาทในหลายกรอบพร้อมกัน ไทยเป็นประเทศหุ้นส่วนของ BRICS ตั้งแต่ ค.ศ. 2025 ขณะเดียวกันก็กำลังเดินทางสู่การเข้าเป็นสมาชิก OECD ภาพนี้สะท้อนว่าโจทย์ของไทยไม่ใช่การเลือกว่าจะอยู่กับใคร หากเป็นการรักษาความสามารถในการเข้าถึงตลาดเงินทุน เทคโนโลยี และเครือข่ายทางการเงินจากหลายทิศทาง การกระจายความสัมพันธ์เช่นนี้ช่วยให้ประเทศขนาดกลางลดความเสี่ยงจากความไม่แน่นอนระหว่างมหาอำนาจ พร้อมรักษาทางเลือกในการดำเนินนโยบายของตนเอง⁶ สำหรับไทย BRICS สามารถเพิ่มพื้นที่ทางเศรษฐกิจและการเมืองกับกลุ่ม Global South ขณะที่ OECD ช่วยยกระดับมาตรฐานกฎระเบียบและคุณภาพสถาบันภายในประเทศ ทั้งสองเส้นทางจึงสามารถเดินควบคู่กันได้ หากไทยกำหนดผลประโยชน์ของตนเองอย่างชัดเจน

โอกาสแรกคือ ระบบการชำระเงินและการเงินข้ามพรมแดน ไทยมีประสบการณ์ด้าน cross-border QR payment และสามารถนำความเชี่ยวชาญด้านการเชื่อมต่อระบบ การคุ้มครองผู้ใช้ และการบริหารความเสี่ยงไปต่อยอดกับ BRICS ได้ โดยต้องรักษามาตรฐาน AML/CFT และความมั่นคงของระบบการเงินควบคู่กัน ประการที่สองคือ เงินทุนเพื่อการพัฒนา ปฏิญญานิวเดลีให้ความสำคัญกับ New Development Bank และการระดมทุนสำหรับโครงสร้างพื้นฐาน ไทยจึงควรพิจารณาโอกาสด้านพลังงานสะอาด ระบบราง เมือง และโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล โดยตัดสินใจจากต้นทุน ความโปร่งใส และความคุ้มค่าของโครงการ มากกว่าความใกล้ชิดทางการเมืองกับ BRICS

⁶ Kuik, C.-C. (2008). The Essence of Hedging: Malaysia and Singapore's Response to a Rising China. Contemporary Southeast Asia, 30(2), 159–185. <https://doi.org/10.1355/CS30-2A>

ประการที่สามคือ เทคโนโลยีและมาตรฐานดิจิทัล ความร่วมมือกับ BRICS อาจเพิ่มทางเลือกด้าน AI คลาวด์ ศูนย์ข้อมูล และการพัฒนาบุคลากร แต่ไทยต้องรักษาความสามารถในการทำงานร่วมกับมาตรฐานของ อาเซียน ญี่ปุ่น สหรัฐฯ และยุโรปด้วย เพราะหากระบบเทคโนโลยีโลกแยกออกเป็นหลายค่าย ประเทศที่เชื่อมโยง กับหลายตลาดอย่างไทยจะเผชิญต้นทุนที่สูงขึ้น ในทางการทูต ภูฏานนิวเดลีตอกย้ำความจำเป็นที่ไทยต้องทำงาน กับหลายกลุ่มพร้อมกัน โดยเลือกความร่วมมือตามผลประโยชน์ในแต่ละเรื่อง มากกว่าผูกตัวเองไว้กับชั่วใดชั่วหนึ่ง ไทยจึงสามารถขยายความร่วมมือกับ BRICS พร้อมกับรักษาความสัมพันธ์กับประเทศพัฒนาแล้วและเดินทาง กระบวนการ OECD ไปพร้อมกัน

ในระยะต่อไป ไทยควรมีนโยบาย BRICS ที่ชัดเจนว่าเรื่องใดควรผลักดันผ่าน BRICS เรื่องใดควรเดินผ่าน อาเซียน และเรื่องใดเหมาะสมกับความร่วมมือทวิภาคี ความสำเร็จไม่ควรวัดจากจำนวนเวทีที่ไทยเข้าร่วม แต่จาก ความสามารถในการเปลี่ยนความสัมพันธ์เหล่านั้นให้เป็นตลาด เงินทุน เทคโนโลยี และอำนาจต่อรอง โดยยังรักษา พื้นที่ในการกำหนดนโยบายต่างประเทศของตนเองไว้ได้

ภูฏานนิวเดลีในฐานะ “แผนที่มองภัยคุกคามใหม่”

สำหรับประเทศไทย ประเด็นที่ควรจับตาจากภูฏานนิวเดลีมากที่สุดคือความมั่นคงข้ามชาติ เพราะ เอกสารกล่าวถึงภัยที่ไทยกำลังเผชิญโดยตรง ทั้งการหลอกลวงออนไลน์ ศูนย์สแกม การฟอกเงิน สินทรัพย์ดิจิทัล และอาชญากรรมไซเบอร์ ปัญหาเหล่านี้มีลักษณะสำคัญร่วมกัน คือทำงานข้ามพรมแดนและเชื่อมต่อระบบการเงิน โทรคมนาคม และแพลตฟอร์มดิจิทัลหลายประเทศ จึงยากต่อการรับมือด้วยกลไกของรัฐแบบเดิมที่แบ่งภารกิจตาม หน่วยงาน สถานการณ์ของไทยใน ค.ศ. 2026 ยิ่งทำให้เรื่องนี้เร่งด่วนขึ้น รัฐบาลยกระดับการปราบปราม อาชญากรรมออนไลน์และเครือข่ายข้ามชาติเป็นวาระสำคัญ พร้อมเพิ่มความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านและเร่ง ติดตามเส้นทางการเงินของเครือข่ายอาชญากรรม การที่ภูฏานนิวเดลีระบุถึง scam compounds อย่างชัดเจน จึงเปิดโอกาสให้ไทยนำปัญหาที่เดิมถูกมองเป็นเรื่องชายแดนหรือนอกภูมิภาคเข้าสู่กรอบความร่วมมือที่กว้างขึ้น

สาระสำคัญจึงอยู่ที่การสร้างความมั่นคงแบบเชื่อมโยงข้อมูล มากกว่าการเพิ่มจำนวนเวทีประชุม ไทยควร ใช้ความร่วมมือที่เกิดขึ้นเพื่อเชื่อมข้อมูลด้านธุรกรรมทางการเงิน การเดินทาง โทรคมนาคม และสินทรัพย์ดิจิทัล ระหว่างประเทศให้รวดเร็วขึ้น เพราะการตรวจจับอาชญากรรมสมัยใหม่ขึ้นอยู่กับการติดตาม “คน-เงิน-ข้อมูล” พร้อมกัน มากกว่าการจับกุมปลายทางเพียงอย่างเดียว โจทย์นี้ยังสัมพันธ์โดยตรงกับการพัฒนาระบบ การเงินของไทย การเชื่อมโยงการชำระเงินข้ามพรมแดนช่วยลดต้นทุนทางเศรษฐกิจ แต่ในอีกด้านหนึ่งก็อาจเพิ่ม ความเร็วในการเคลื่อนย้ายเงินผิดกฎหมาย ดังนั้นประสิทธิภาพของระบบชำระเงินในอนาคตต้องวัดควบคู่กับ ความสามารถในการยืนยันตัวตน ตรวจสอบธุรกรรม อาudit ทรัพย์สิน และแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างประเทศ ความ สะดวกทางการเงินจึงต้องเติบโตไปพร้อมกับความสามารถในการควบคุมความเสี่ยง

ประเด็นดังกล่าวทำให้ BRICS ไม่ควรถูกมองเป็นเรื่องของนโยบายต่างประเทศเพียงด้านเดียว แต่ต้องเชื่อมโยงกับนโยบายความมั่นคง เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีของไทยด้วย เพราะทิศทางความมั่นคงของประเทศเริ่มให้ความสำคัญกับอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ การหลอกลวงผ่านระบบออนไลน์ เงินทุนผิดกฎหมาย เทคโนโลยีใหม่ และความมั่นคงทางเศรษฐกิจมากขึ้น ปฏิญญานิวเดลีจึงสามารถใช้เป็นกรอบขยายความร่วมมือด้านการติดตามธุรกรรม การแลกเปลี่ยนข้อมูลทางการเงิน และการตรวจจับเครือข่ายอาชญากรรมข้ามชาติ อย่างไรก็ตาม ไทยไม่ควรเข้าร่วมทุกกลไกโดยอัตโนมัติ เพราะการเกิดระบบการเงินและเทคโนโลยีหลายเครือข่ายย่อมเพิ่มความซับซ้อนในการป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย การตรวจสอบมาตรการคว่ำบาตร ความปลอดภัยของระบบสารสนเทศ และการกำกับดูแลข้อมูล สิ่งที่ไทยต้องการหลังการประชุมนิวเดลีจึงไม่ใช่การตั้งหน่วยงาน BRICS เพิ่มขึ้น หากเป็น กลไกประเมินโอกาสและความเสี่ยงร่วมกันระหว่างหน่วยงาน เพื่อพิจารณาว่าเรื่องใดควรเข้าร่วม เรื่องใดควรเฝ้าระวัง และเรื่องใดไทยควรเข้าไปมีส่วนกำหนดกติกาตั้งแต่ต้น หากทำได้ สถานะหุ้นส่วน BRICS จะมีความหมายมากกว่าการมีส่วนร่วมทางการทูต เพราะสามารถกลายเป็นเครื่องมือเสริมขีดความสามารถของประเทศไทยในการรับมือภัยที่พรมแดนแบบเดิมไม่สามารถควบคุมได้อีกต่อไป

บทสรุป: ต้องเลิกถามว่า “จะเลือกใคร” และเริ่มถามว่า “จะเชื่อมอะไรกับอะไร” บ้าง

ทั้งหมดนี้ความสำคัญของปฏิญญานิวเดลี ค.ศ. 2026 อยู่เหนือกว่าผู้นำประเทศใดเดินทางมาร่วมประชุมหรือ BRICS มีท่าทีต่อสหรัฐอเมริกาอย่างไร เอกสารฉบับนี้กำลังสะท้อนวิวัฒนาการของอำนาจในระบบโลกจากอำนาจที่รวมอยู่ในสถาบันและเครือข่ายไม่กี่แห่ง ไปสู่ความพยายามสร้างความซับซ้อนและทางเลือกเพิ่มขึ้น การปฏิรูป UN IMF World Bank และ WTO ดำเนินคู่กับการขยาย NDB การใช้สกุลเงินท้องถิ่น การเชื่อมระบบชำระเงิน ความร่วมมือไซเบอร์ AI และกลไกต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ โลกจึงกำลังเคลื่อนเข้าสู่สภาพที่หลายระบบทำงานทับซ้อนและแข่งขันพร้อมกัน ผลลัพธ์ดังกล่าวอาจยังไม่เปลี่ยนระเบียบโลกชุดเดิมในทันที เพราะหลายข้อริเริ่มของ BRICS ยังอยู่ในขั้นศึกษา ความแตกต่างทางผลประโยชน์ระหว่างสมาชิกยังสูง และคำประกาศจำนวนมากยังต้องพิสูจน์ด้วยการปฏิบัติ แต่ความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์อยู่ที่ทิศทาง เพราะเมื่อรัฐจำนวนมากลงทุนในโครงสร้างทางเลือกอย่างต่อเนื่อง อำนาจของระบบเดิมน่าจะลดความผูกขาดลงทีละน้อย แม้สถาบันเดิมน่าจะยังคงอยู่ครบถ้วนก็ตาม

สำหรับประเทศไทย นี่เป็นทั้งโอกาสและโจทย์ยาก ไทยมีคุณสมบัติที่เอื้อต่อการเป็นประเทศเชื่อมเครือข่าย มีความสัมพันธ์ที่ดีกับมหาอำนาจหลายฝ่าย เป็นสมาชิกอาเซียน เป็นหุ้นส่วน BRICS และกำลังเดินทางสู่ OECD แต่ข้อได้เปรียบนี้จะเกิดผลก็ต่อเมื่อไทยเปลี่ยนจากการทูตเชิงสัญลักษณ์ไปสู่การบริหารความเชื่อมโยงอย่างมียุทธศาสตร์ นั่นหมายถึงการเลือกเข้าร่วมโครงการที่เพิ่มตลาด แหล่งเงิน เทคโนโลยี และความมั่นคงให้ประเทศ พร้อมสร้างมาตรฐานความโปร่งใส การกำกับความเสี่ยง และความเข้ากันได้กับระบบอื่นไว้ตั้งแต่ต้น

ปฏิญญานิวเดลีจึงส่งคำเตือนที่สำคัญต่อไทยว่า โลกยุคใหม่ แต่ละประเทศต้องเลือกวางยุทธศาสตร์อย่างชาญฉลาดมากยิ่งขึ้น ต้องรู้จักกระจายความเสี่ยงทั้งในมิติของตลาดเศรษฐกิจ สกูลเงินเพื่อการค้า เทคโนโลยี รวมไปถึงการรวมกลุ่มเชิงพันธมิตร ความมั่นคงของประเทศขนาดกลางเกิดจากการมีทางเลือกที่หลากหลายและการเชื่อมทางเลือกเหล่านั้นโดยไม่ทำให้ตัวเองติดอยู่ในความขัดแย้งของมหาอำนาจ หากไทยอ่านปฏิญญานิวเดลีด้วยมุมมองนี้ BRICS จะมีความหมายมากกว่าสถานะสมาชิก และอาจกลายเป็นหนึ่งในเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้ไทยรักษาพื้นที่ทางยุทธศาสตร์ของตัวเองในระเบียบโลกที่กำลังถูกออกแบบใหม่อย่างรวดเร็วในอนาคตได้อีกด้วย

ศูนย์ศึกษาการต่างประเทศ

(International Studies Center - ISC)

isc.mfa.go.th | isc@mfa.go.th